

«Київ Травневий» дає можливість побачити незвичні вистави. Тайванський театр «Хань Тхан Юефу» з камерною оперою «Романтична пісенна подорож» в давній традиції люоань («грушевий сад») — не епатував, але поволі, ледь помітними рухами руйнував усталені уявлення про оперу. Фестиваль цей неконкурсний, але за підсумками анкетування акредитованих критиків та журналістів ця вистава посіла перше місце.

Перший зруйнований стереотип — про применшену, «тіньову» роль жінки у Східній культурі. Тайванський театр жіночий не лише тим, що і режисер Чхень Мейе і майже всі виконавиці — представниці «слабкої» статі. Усе це дійство схоже на тонке психологічне дослідження жіночої сутності — найменших порухів, змін настроїв, фантазій. Ця сама «тінь» опинилася під збільшувальним склом і заграла різнобарвністю напівтонів. Етюд, який дав назву виставі, — гра почуттів молодій панночки під час весняної прогулянки — в уповільненому танці, де кожен жест і точний і значимий. У частині з невинною назвою «Згадуючи дорожню шпильку для волосся» — у заміжній пані, ув'язненої в розкішних палатах, розкривається «друге дно»

— світ потаємних бажань і шляхетної пристрасності. Дама роздвоюється, і цей двійник кличе та зваблює, змушує мріяти і страждати (все це, звісно, мовою жесту). У сольному співі «Нічна туга» (подібний до нашого романсу) стільки цієї невимовної «туги», що це вже і не стан, а затамований крик — у голосі, мелодії. І поява танцюючої постаті — духу, матеріалізованого тою самою «тугою», вже не дивує. Двоїсту природу східної жінки сприймаєш як належне.

Другий стереотип пов'язаний із європейським сприйняттям опери як цілісного твору — і в музичному аспекті, і в наскрізній дії. У тайванській камерній опері зв'язок між частинами радше асоціативний, ніж логічний. Розвиток дійства відбувається завдяки різниці у принципах видовища: груповий етюд змінюється сольним, танцювальний — вокальним чи ритмічним. Опера незвична і тим, що від витонченої лірики переходить наприкінці до своєрідного пафосу. «Весняний тріумф» — така назва останнього твору.

Те, що видалося надзвичайним, — фінальний твір, виконаний на національному інструменті «сикхуай» (складені тріскачки). Кілька жінок за допомогою лише двох паличок виконують симфонію ритму, саме ритму, без тональних домішок. Кожна має свою оригінальну партію, а разом вони утворюють химерне мереживо звуків, що чарує своєю первісною магією. Це так ніби все життя слухав традиційні «три акорди» і раптом почув Баха. Те саме відбулося з ритмом. Адже в європейській музиці ударні інструменти допоміжні, залежні від інших, примітивніші, тож саме поняття «ударний оркестр» звучить екзотично. Але саме ця незвичність породжує чистоту сприйняття, таку рідкісну нині свіжість.

Звісно, важко говорити про виставу без контексту традиції такого театру, не знаючи як вона співвідноситься з іншими, в чому особливість версії тощо. Проте з контексту наших уявлень про театр можна побачити свіжим оком те, що замулене й закрите для самих тайванців. Зіткнення різних культур — плідне поле для відкриттів. Недаремно деякі експериментальні режисерські системи ведуть родовід зі Сходу. Адже сприйняття іншої культури руйнує стереотипи власної, дає унікальну можливість побути в ролі «стороннього».

Надія Мірошниченко

Ой, у «Грушевому садочку»...

■ Сцена з камерної опери «Романтична пісенна подорож». Тайванський театр «Хань Тхан Юефу».

